

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 79a/2018

**pentru controlul constituționalității unor prevederi
din Codul penal al Republicii Moldova, adoptat prin
Legea nr. 985 din 18 aprilie 2002**

CHIȘINĂU

19 iunie 2018

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Mihai POALELUNGI, *președinte*,
dlui Aurel BĂIEȘU,
dlui Igor DOLEA,
dlui Veaceslav ZAPOROJAN, *judecători*,
cu participarea dnei Aliona Balaban, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 14 iunie 2018,
Înregistrată la aceeași dată,
Examânând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe data de 19 iunie 2018 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. Pe 14 iunie 2018, dnii Tudor Deliu, Lilian Carp și Maria Ciobanu, deputați în Parlament, au depus la Curtea Constituțională o sesizare prin care solicită controlul constituționalității textului „sau dacă persoana s-a autodenunțat neștiind că organele de urmărire penală sunt la curent cu infracțiunea pe care a săvârșit-o” din articolele 325 alin. (4) și 326 alin. (4) și a textului „sau dacă persoana s-a autodenunțat, neștiind că organele de urmărire penală sunt la curent cu infracțiunea săvârșită de ea” din articolul 334 alin. (4) din Codul penal.

A. Motivele sesizării

2. Motivele sesizării, așa cum au fost prezentate de către autorii acesteia, pot fi rezumate după cum urmează.

3. În Codul penal, articolele 325 alin. (4), care se referă la coruperea pasivă, 326 alin. (4), care sancționează traficul de influență, și 334 alin. (4), care sancționează darea de mită, prevăd liberarea de răspundere penală a persoanei în cazul în care aceasta s-a autodenunțat, neștiind că organele de urmărire penală sunt la curent cu infracțiunea săvârșită de ea.

4. Astfel, articolul 325 alin. (4) din Codul penal stabilește că persoana care a promis, a oferit sau a dat bunuri ori servicii enumerate la articolul 324 este liberată de răspundere penală dacă acestea i-au fost extorcate sau dacă persoana s-a autodenunțat, neștiind că organele de urmărire penală sunt la curent cu infracțiunea pe care a săvârșit-o.

5. Potrivit articolului 326 alin. (4) din Codul penal, persoana care a promis, a oferit sau a dat bunuri ori servicii enumerate la alin. (1) este liberată de răspundere penală, dacă acestea i-au fost extorcate sau dacă persoana s-a autodenunțat, neștiind că organele de urmărire penală sunt la curent cu infracțiunea pe care a săvârșit-o.

6. Articolul 334 alin. (4) din Codul penal prevede că persoana care a dat mită este liberată de răspundere penală, dacă mita i-a fost extorcată sau dacă

persoana s-a autodenunțat, neștiind că organele de urmărire penală sunt la curent cu infracțiunea săvârșită de ea.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 16 Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

8. Prevederile relevante ale Codului penal al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 985 din 18 aprilie 2002, sunt următoarele:

Articolul 325 Coruperea activă

„[...]

(4) Persoana care a promis, a oferit sau a dat bunuri ori servicii enumerate la art.324 este liberată de răspundere penală dacă ele i-au fost extorcate sau dacă persoana s-a autodenunțat neștiind că organele de urmărire penală sunt la curent cu infracțiunea pe care a săvârșit-o.

[...]”

Articolul 326 Traficul de influență

„[...]

(4) Persoana care a promis, a oferit sau a dat bunuri ori servicii enumerate la alin.(1) este liberată de răspundere penală dacă ele i-au fost extorcate sau dacă persoana s-a autodenunțat neștiind că organele de urmărire penală sunt la curent cu infracțiunea pe care a săvârșit-o.

[...]”

Articolul 334
Darea de mită

„[...]”

(4) Persoana care a dat mită este liberată de răspundere penală dacă mita i-a fost extorcată sau dacă persoana s-a autodenunțat neștiind că organele de urmărire penală sunt la curent cu infracțiunea săvârșită de ea.

[...]”

DREPT COMPARAT

9. Potrivit articolului 331 alin. (3) din Codul penal german, infracțiunea de luare de mită nu poate fi pedepsită în cazul în care autorul acesteia permite să-i fie promis sau acceptă un beneficiu pe care nu l-a cerut, și autoritatea publică competentă autorizează în prealabil acceptarea, sau dacă făptuitorul anunță imediat despre fapta comisă, iar autoritatea autorizează acceptarea. De asemenea, în conformitate cu articolul 333 alin. (3) din Codul penal, articol referitor la darea de mită, făptuitorul nu va fi pedepsit dacă autoritatea publică competentă autorizează în prealabil acceptarea mitei de către beneficiar sau o autorizează ca urmare a unei dezvoltări prompte din partea beneficiarului.

10. Potrivit articolului 226 din Codul penal al Lituaniei, care sancționează traficul de influență, persoana care a comis o infracțiune prevăzută la alineatele (1), (3) sau (5) din acest articol este absolvită de răspundere penală, în cazul în care i-a fost extorcată mita sau a fost provocată să acorde mită, dacă a anunțat organele de urmărire penală despre infracțiunea pe care a săvârșit-o.

11. Codul penal al Ungariei prevede la articolul 290, care se referă la coruperea activă, că pedeapsa poate fi redusă sau poate să nu fie aplicată în cazurile în care făptuitorul dezvoltă fapta și circumstanțele acesteia autorităților.

12. Potrivit legislației penale din Franța, pedeapsa privativă de libertate pe care o riscă făptuitorul se reduce la jumătate pentru unele infracțiuni dacă acesta a anunțat autoritatea administrativă sau judiciară competentă.

13. Articolul 426 din Codul penal al Spaniei prevede că persoana care a acceptat un cadou sau o altă recompensă făcută de o autoritate sau de un funcționar public va fi scutită de pedeapsă pentru comiterea infracțiunii de dare/luare de mită dacă va denunța acest fapt autorității competente, cu condiția să nu fi trecut mai mult de două luni de la data la care au fost comise faptele.

14. În România, Codul penal stabilește la articolul 289 alin. (3) că fapta prevăzută de alineatele (1) și (2) nu constituie infracțiune atunci când mituitorul a fost constrâns prin orice mijloace de către cel care a luat mita. Alin. (4) al acestui articol prevede că mituitorul nu se pedepsește dacă denunță fapta înainte ca organul de urmărire penală să fi fost sesizat cu privire la aceasta.

15. Articolul 291 din Codul penal al României, care sancționează cumpărarea de influență, prevede la alin. (3) că făptuitorul nu se pedepsește

dacă denunță fapta înainte ca organul de urmărire penală să fi fost sesizat cu privire la aceasta.

ÎN DREPT

A. Argumentele autorilor sesizării

16. În motivarea sesizării, autorii au menționat că autodenunțul în cazul infracțiunilor de corupere activă, de trafic de influență și de dare de mită comportă vicii de constituționalitate, aducând atingere prevederilor articolului 16 privind egalitatea cetățenilor în fața legii și a autorităților publice, precum și principiului proporționalității.

17. În opinia autorilor sesizării, normele contestate prevăd posibilitatea absolvirii de pedeapsă total numai în cazul unei categorii de infractori care au comis și ei infracțiuni grave de corupție. Astfel, deși contribuie la furnizarea unor informații esențiale pentru organele de urmărire penală, autodenunțatorului îi este aplicat un tratament juridic diferit prin raportare la alte categorii de infractori, fapt care contravine prevederilor articolului 16 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

18. Examinând admisibilitatea sesizării, Curtea constată următoarele.

19. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a Codului penal, ține de competența Curții Constituționale.

20. Curtea menționează că articolele 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale îi conferă deputatului din Parlamentul Republicii Moldova prerogativa sesizării Curții Constituționale.

21. Autorii sesizării solicită controlul constituționalității textului „sau dacă persoana s-a autodenunțat neștiind că organele de urmărire penală sunt la curent cu infracțiunea pe care a săvârșit-o” din articolele 325 alin. (4) și 326 alin. (4) și a textului „sau dacă persoana s-a autodenunțat neștiind că organele de urmărire penală sunt la curent cu infracțiunea săvârșită de ea” din articolul 334 alin. (4) din Codul penal, prin prisma articolelor 16, care garantează egalitatea în fața legii și a autorităților publice, și 54 din Constituție, care se referă la restrângerea exercițiului unor drepturi sau libertăți.

22. Curtea notează că, potrivit legii penale, instituția autodenunțării constituie o circumstanță atenuantă, prevăzută de articolul 76 lit. f) din Codul penal, și o formă a liberării de răspundere penală în legătură cu căința activă, alături de unele condiții cumulative reglementate de articolul 57 din Codul penal.

23. Totodată, Curtea menționează că, în conformitate cu dispozițiile articolului 61 alin. (2) din Codul penal, pedeapsa are drept scop restabilirea echității sociale, corectarea și resocializarea condamnatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea condamnaților, cât și a

altor persoane. Curtea relevă că realizarea acestor scopuri este posibilă de multe ori fără tragerea persoanei la răspundere penală.

24. În acest context, Curtea reține că legislatorul a prevăzut diverse categorii de răspundere penală, precum și posibilitatea înlăturării acesteia, deoarece există unele situații sau stări care fac ca răspunderea penală să fie lipsită de necesitate și de un caracter rațional.

25. Astfel, în conformitate cu alin. (1) din articolul 57 din Codul penal, persoana care a săvârșit pentru prima dată o infracțiune ușoară sau mai puțin gravă poate fi liberată de răspundere penală dacă după săvârșirea infracțiunii s-a autodenunțat de bunăvoie, a contribuit activ la descoperirea acesteia, a compensat valoarea daunei materiale cauzate sau a reparat prejudiciul cauzat de infracțiune.

26. Potrivit prevederilor Codului de procedură penală, autodenunțarea se consideră declarația benevolă făcută de o persoană fizică sau de o persoană juridică despre comiterea de către aceasta a unei infracțiuni în cazul în care organele de urmărire penală nu sunt la curent cu această faptă. Declarația de autodenunțare se face în scris sau oral, iar în cazul în care autodenunțarea se face oral, despre aceasta se întocmește un proces-verbal cu înregistrarea audio sau video a declarației de autodenunțare. Autodenunțarea, în cazul în care organele de urmărire penală sunt la curent cu această faptă, are importanță pentru stabilirea și identificarea făptuitorului infracțiunii și se ia în considerare, în condițiile legii, ca prezentare benevolă a făptuitorului.

27. Prin urmare, Curtea menționează că din analiza naturii juridice a autodenunțării se desprinde concluzia că legislatorul o prezumă ca fiind un regret sincer al vinovatului pentru săvârșirea infracțiunii, fapt care diminuează în mod considerabil pericolul social pe care îl reprezintă aceasta.

28. Totodată, Curtea subliniază natura diferită a autodenunțării reglementată în partea generală și în partea specială din legea penală. Astfel, autodenunțarea ca circumstanță atenuantă generală nu este un element constitutiv al infracțiunii. Ea doar influențează realizarea formelor răspunderii penale, precum și stabilirea de către instanța de judecată a categoriei concrete de pedeapsă și a cuantumului ei, în limitele pedepsei stabilite de norma părții speciale a Codului penal. În ipoteza liberării de răspundere penală, prevăzută de partea specială a legii penale, autodenunțarea modifică calificarea faptei infracționale comise.

29. Curtea reține că autodenunțarea faptelor specificate la articolele 325 alin. (4), 326 alin. (4) și 334 alin. (4) din Codul penal are ca scop prevenția specială, cea de descoperire a infracțiunilor nominalizate, precum și a infracțiunilor corelative de corupere pasivă, trafic de influență sau luare de mită, dar și prevenția generală, exprimată prin temerea persoanelor, care ar fi tentate să săvârșescă acte de corupție, că vor fi denunțate.

30. Curtea reține că atât instituția pedepsei penale, cât și instituția liberării de răspundere penală, prin sistemul reglementărilor din legea penală, reprezintă mijloacele considerate de către legislator eficiente în contextul politicii penale.

31. În acest sens, Curtea notează că politica penală, bazată pe rațiuni deduse din contextul reacției sociale, în general, și al represivității penale, în special, în raport cu evoluția fenomenului infracțional și cu nevoile de apărare socială privilegiată față de unele categorii de infracțiuni, rămâne a fi apanajul legislatorului. Astfel, „incriminarea faptelor în legile penale, stabilirea pedepsei pentru ele, precum și alte reglementări, se întemeiază pe rațiuni de politică penală” (Hotărârea nr.6 din 16 aprilie 2015).

32. Curtea subliniază că raportul de proporționalitate între diverse instituții de drept penal și efectele acestora asupra destinatarilor legii penale constituie o condiție de eficacitate a prevenției generale asigurată de legea penală. În condițiile sesizării examinate, cu referire la raportul de proporționalitate dintre autodenunțare, ca circumstanță atenuantă, și ipoteza liberării de răspundere penală prevăzută în partea generală și în partea specială a legii penale, natura juridică a acestor categorii de circumstanțe este diferită și nu poate fi comparată.

33. Prin urmare, Curtea notează că principiul egalității în fața legii penale nu este afectat, deoarece egalitatea în legea penală nu presupune uniformizarea.

34. În acest context, diferențierea răspunderii penale reprezintă o problemă de politică penală stabilită de către legislator, care are o marjă de discreție, și în funcție de gradul prejudiciabil al faptelor.

35. Astfel, Curtea reiterează că simpla existență a îndoielilor cu privire la oportunitatea sau eficiența unei reglementări juridice penale nu oferă motive pentru a se constata lipsa conformității acesteia cu Constituția.

36. De asemenea, Curtea menționează că, potrivit articolului 72 alin. (3) lit. n) din Constituție, reglementarea infracțiunilor, a pedepselor și a regimului de executare a acestora ține de competența legislatorului, care, în considerarea unor împrejurări specifice, adoptă măsuri legislative adecvate în spiritul principiilor constituționale.

37. Dincolo de problema acurateței normelor penale contestate, pentru ca persoana să beneficieze de liberarea de răspundere penală, autodenunțarea prevăzută la normele din articolele 325 alin. (4), 326 alin. (4) și 334 alin. (4) din Codul penal trebuie să reprezinte denunțarea faptelor proprii și fără a ști că organele de urmărire penală sunt la curent cu infracțiunea pe care a săvârșit-o. Condițiile de înregistrare a declarației de autodenunțare reglementate în articolul 264 din Codul de procedură penală sunt corelative normelor din legea penală materială, pentru a asigura valabilitatea și admisibilitatea sesizării organului de urmărire penală despre comiterea sau pregătirea pentru săvârșirea unei infracțiuni.

38. Având în vedere cele menționate, Curtea reține că sesizarea este nefondată.

Din aceste motive, în baza articolului 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE :

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea dlor Tudor Deliu, Lilian Carp și Maria Ciobanu, deputați în Parlament, privind controlul constituționalității textului „sau dacă persoana s-a autodenunțat neștiind că organele de urmărire penală sunt la curent cu infracțiunea pe care a săvârșit-o” din articolele 325 alin. (4) și 326 alin. (4) și a textului „sau dacă persoana s-a autodenunțat neștiind că organele de urmărire penală sunt la curent cu infracțiunea săvârșită de ea” din articolul 334 alin. (4) din Codul penal.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Mihai POALELUNGI

Chișinău, 19 iunie 2018

DCC nr. 66

Dosarul nr. 79a/2018